

Halszka Górny

Antroponimia wsi Krościenko Wyzne (XV-XVI w.) w świetle kolonizacji niemieckiej

---

Prace Językoznawcze 6, 33-40

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Halszka Górny
Rzeszów

Antroponimia wsi Krościenko Wyżne (XV–XVI w.) w świetle kolonizacji niemieckiej

The anthroponymy of the Krościenko Wyżne village (15th – 16th c.) in the light of German colonization

The author discusses personal names used in the village Krościenko Wyżne in the 15th and 16th centuries.

Interferencja językowa i integracja onimiczna, rozpatrywane w aspekcie językowych zjawisk substytucji na płaszczyźnie graficzno-fonetycznej i morfologicznej oraz w aspekcie socjolingwistycznym, są uwarunkowane kontaktem co najmniej dwu języków. Przyczyną zetknięcia się różnych systemów onimicznych i ich wzajemnej modyfikacji był m.in. średniowieczny ruch kolonizacyjny. W wyniku kolonizacji niemieckiej powstała w okolicach Krosna enklawa etniczna, obejmująca Krościenko Wyżne, Haczów, Kombornię, Korczyne, Iwonicz i Klimkówkę, czyli obszar genetycznie polski, uwikłany w specyficzne stosunki historyczno-polityczne i narodowościowe (Czopek-Kopciuch 1995, 8–16; Dąbkowski 1931, 4–32; Fastnacht 1962, 126–128; Grodziski 1960, 114).

Materiał antroponimiczny wyekscerpowany z księgi gromadzkiej wsi Krościenko Wyżne z lat 1408–1535¹ odzwierciedla etniczno-językowe zróżnicowanie jej mieszkańców, sugerując jednocześnie dominację niemieckiego nazewnictwa w wymienionym okresie. Przewaga nazw niemieckich wśród analizowanych nazw osobowych oraz różnorodność zjawisk systemowych i dialektałnych ujawniających się w tych nazwach jest zrozumiała w kontekście zewnętrznej migracji ludności. Językową postać antroponimów Krościenka Wyżnego ukształtowały również wędrowniki o zasięgu ograniczonym do terenów Małopolski południowo-

---

¹ Są to dwa rękopisy z lat 1408–1535. Fragmenty drukował B. Ulanowski w t. XI SPPP.

-wschodniej. Nazwy osobowe identyfikujące przybyszów z Haczowa, Iskrzyni, Jaćmierza, Jabłonicy Polskiej, Korczyny, Trześniowa itp. powstały w wyniku proprialnego aktu nominacyjnego dokonującego się na gruncie polskim oraz niemieckim (por. Fastnacht 1962, 203)².

Źródłowe zapisy sądu gromadzkiego³ potwierdzają obecność Polaków w Krościenku Wyżnym, np.

Andreas dictus Sombr (ks. grom. 1480)⁴, *Hanus Bartak* (ks. grom. 1238), *Johannes Broda* (ks. grom. 1412), *Jurek Buczek* (ks. grom. 2638), *Gurek Czemny* (ks. grom. 2545), *Furman filius* (ks. grom. 1440), *Maczko Gemza* (ks. grom. 1109), *Jacobus Glamb* (ks. grom. 1067), *Janko molendinator* (ks. grom. 1473), *Jan Długi* (ks. grom. 1672), *Maczko frater Staschkonis* (ks. grom. 1165), *Petir Polen* (ks. grom. 1456), *Matthias Woynak* (ks. grom. 1642), *Katherina Woynakowa* (ks. grom. 1882), *Jacobus Zamber* (ks. grom. 1215).

Sugerują także wpływ polskiego substratu językowego na nazwy kreowane w niemieckim planie antroponimicznym. Opis mechanizmów przyswajania obcych formacji nazewniczych do rodzimego systemu językowego wymaga uwzględnienia procesów, które można objaśnić zarówno substytucją na różnych poziomach języka polskiego, jak i zmianami zachodzącymi w obrębie dialektów niemieckich. Owa niejednoznaczność nie zaprzecza stopniowej polonizacji, która nie przesłania sposobów nominacji obcych struktur referencyjnych w zakresie onimizacji, transonimizacji i kreacji strukturalnej. Jako obcą nazwę osobową nie traktuję derywatów słowotwórczych i semantycznych pochodnych od nazw genetycznie obcych, ale istniejących w polskim zasobie leksykalnym przed aktem proprializacji (por. Rymut 1993, 265–271).

Omawiane antroponimy niewątpliwie reprezentują nazwy, jakie w tym samym czasie używane były na niemieckim obszarze językowym. Przeprowadzone badania zachowanych dialektów niemieckich i nazw własnych poświadczonych w dokumentach skłaniają do przypuszczeń, że koloniści posługiwali się przede wszystkim dialektem wschodnio-środkowo-niemieckim, w obrębie którego wyróżnia się m.in. dialekt śląski, znamieny dla osadników w Małopolsce (Czopek-Kopciuch 1995, 11, 18, 31–33). W aspekcie chronologicznym nazwy te były motywowane na gruncie niemieckim prawdopodobnie w okresie średnio-wysoko-niemieckim (od ok. 1050–1350 r.) (por. SEMot V, IX).

² Pisząc o migracjach w granicach Małopolski południowo-wschodniej, nie wykluczam możliwości wtórnego przesiedlania się obcej etnicznie ludności z pierwotnie zajętej miejscowości do innej (w tym wypadku do Krościenka Wyżnego).

³ Sąd gromadzki, zwany w XV w. iudicium banitum lub gajony sąd, później contestatum iudicium i registrum stanowili wójt (*generalis, viceadvocatus*, rzadziej *iudex, advocatus*) z siedmioma ławnikami (*scabini iurati, assessores*) (Polaczkówna 1923, 13–17).

⁴ Numer zapisu sądowego w t. XI SPPP.

W procesie fonetycznej adaptacji struktur o proveniencji niemieckiej, zde-terminowanej przez system języka polskiego, pomijano lub zastępowano cechy artykulacyjne, które nie były dystynktywne w regionalnej odmianie średnio-wiecznej polszczyzny⁵. Zmiany o charakterze substytucyjnym ukazują również derywaty sufiksalne.

Materiał źródłowy z XV i XVI w. obejmuje m.in. nazwy osobowe, które do Polski zostały przeniesione z obcego zasobu nazewnictwa bez wyraźnych śladów wpływu polskiego substratu językowego. Zachowanie oryginalnej grafii niemieckiej w tekście pisanym nie oznacza jednak braku procesów polonizacyjnych w języku mówionym. Różny zestaw fonemów, ich dystrybucja i artykulacja w odrębnych językach sugerują jedynie pozorne przejście nazwy bez zmiany.

W grupie struktur identyfikujących, które nie wykazują dostrzegalnego przystosowania na żadnym z poziomów języka polskiego, znajdują się nazwy odzwierciedlające rozmaite tendencje onimiczne, np.:

Clos/Cloze (: im. *Nicolaus*, por. *Klaus*, *Claussen*, *Klose* Bah 356), *Ficker* (: śrwniem. *ficken* ‘trzeć, pocierać’ ‘spinać, upinać’, niem. n. os. *Ficker* SEMot V, 49, por. Bah 136), *Fiweger/Fiwager* (por. niem. ap. *Vieh* ‘bydło’, *Viehweg* ‘wygon, przegon’, *Fiweger*, *Fiwager* ‘zajmujący się wypasem bydła’ – por. Bah 136), *Fochs/Fox* (: śrwniem. *vuohs*, *vuhs* ‘lis’, niem. n. os. *Fochs*, *Foks* SEMot V, 59), *Jakell/Jokel* (por. gniem. n. os. *Jackel*, *Jockel* Bah 262, por. SEMot II, 58), *Jung* (: śrwniem. *junc* ‘młody’; niem. n. os. *Jung* SEMot V, 116, Bah 267, Gott 355), *Kessler* (: śrwniem. *kesseler* ‘kotlarz, rzemieślnik wyrabiający przedmioty z miedzi’ lub n. m. *Kessel* SEMot V, 126), *Knoppe* (: śrwniem. *knappe* ‘chłopiec, giermek, parobek’, zmiana *a* do *o* (por. n. os. *Knop*) nastąpiła w wyniku podniesienia artykulacji głoski *a* na gruncie dialektu wschśrniem. SEMot V, 134), *Kraus/Krauz(e)* (: śrwniem. *krūs* ‘kędzierzawy’, *krūs* ‘kędzierzawe włosy’ lub ‘dzbanek, żelazne naczynie do picia’, śrwniem. n. os. *Krause*, gniem. n. os. *Kraus* SEMot V, 143-144, Bah 295), *Kromer* (: śrwniem. *krāmære*, *kræmer* ‘handlarz, kramarz’, niem. n. os. *Kramer*, *Kromer* SEMot V, 142, Bah 298), *Kurz/Kurcz* (: śrwniem. *kurz*, śrniem. *korz* ‘mały, krótki, niski’; pisownia *Kurcz* odzwierciedla także graficzne zwyczaje niemieckie SEMot V, 153, Bah 303), *Lang* (: śrwniem. *lanc* ‘długi’, niem. n. os. *Lang(e)* SEMot V, 156, Bah 307), *Rot/Roth* (: śrwniem. *röt* czerwony, rudy, rudobrody’, ‘fałszywy, podstępny’ – por. Bah 435, SEMot V, 210), *Scheer* (por. *Scheer*=*Sche(e)rer*=*Bartscheer* ‘strzygący brodę’, *Tuchscheer* ‘postrzygacz sukna’ Gott 507), *Schindeler* (: śrwniem. *schindel* ‘gont’, n. zaw. *schindeler* ‘gonciarz’ SEMot V, 224, por. Bah 455), *Schubert* (: śrwniem. *schuowürthe* ‘szewc’, niem. n. os. *Schubert* SEMot V, 232, Gott 526), *Schuler* (: śrwniem. *schüeler* ‘uczeń, student’, ‘kleryk, nauczyciel’ SEMot V, 233), *Treger* (: śrwniem. *trager*, *treger* ‘nosiciel, poręczyciel, tragarz’ SEMot V, 270).

Wpływ na graficzno-fonetyczny obraz nazw pochodzenia niemieckiego wywarły oddziaływania interferencyjne i asymilacyjne w zróżnicowanym etnicznie środowisku. Substytucja fonetyczna, polegająca na zastąpieniu niemieckich dźwięków przez najbliższe im polskie, dokonała się w zakresie wokalizmu i konsonantyzmu. Stopniową polonizację ilustrują:

⁵ Nazwy adaptowane były w mowie z niemieckiej do polskiej postaci dialektalnej. Materiał pisany nie odzwierciedla w pełni tych wpływów (por. Czopek-Kopciuch 1995, 7).

a) zapis dyftongu *-ei-* przez *-ej-* oraz umlautu *ü* przez *i* (*y*), np.:

Klejn (por. niem. n. os. *Klein*: śrwniem. *kleine, klein* ‘błyszczący, gładki, czysty, delikatny, szczupły, wysmukły, niepozorny’ SEMot V, 131, Bah 282 s.v. *Klein* zwraca też uwagę na inne znaczenie adi. *klein* ‘młody’), *Mejsner* (por. niem. n. os. *M(e)is(s)ner*: dłuż. n. m. *Mišo* albo *Mišń*; niem. n. m. *Meißen*; od n. m. *Mišń* utworzono na gruncie niemieckim za pomocą przyrostka *-er* n. os. *M(e)is(s)ner* SEMot V, 172), *Nejdecker* (por. niem. n. os. *Neidecker*: n. m. *Neideck, Neudeck* SEMot V, 183), *Nejgebauer* (: śrwniem. *niuwe, niwe, niu* ‘nowy’ i śrwniem. *gebūr, gebüre* ‘sąsiad, chłop’, też ‘gbur, człowiek pospolity’, por. *Neigeba(u)er, Neugebauer* ‘nowy chłop, wieśniak’ SEMot V, 64, Bah 159, 354–355), *S(z)nejder* (por. niem. n. os. *Schneider*: śrwniem. *snídare, sníder* ‘krawiec’ SEMot V, 228, Gott 521), *Wejsgarber* (por. niem. n. os. *Weißgerber*: śrwniem. *wisgerwer* ‘wyprawiacz białej skóry’ Bah 553), *Gryn* (: śrwniem. *grüene* ‘świeży, surowy’, też ‘kwitnący, zielony’ lub n. m. i n. ter. *Grün* SEMot V, 82, Bah 189), *Kinel* (por. niem. n. os. *Kühnel* Bah 301, Gott 390; *Kinel* = *Kunel*: im. *Konrad* – derywat powstał na gruncie języka niemieckiego SEMot II, 72–73),

b) niekonsekwentna realizacja fonemu /k'/ w nagłosie nazw spowodowana brakiem fonologicznej miękkości w języku niemieckim i jej stopniowym tworzeniem na gruncie polskim⁶, np.:

Keblar/Kieblar (por. niem. n. os. *Kübler*, później *Ki(e)bler*: śrwniem. *kübel* ‘cebrzyk, kubel’, *kobeler* ‘chałupnik’ lub *kibelen, kifelen* ‘wymyślać komuś, kłócić się’ SEMot V, 128, por. Bah 300), *Keler/Kelar/Kielar* (por. niem. n. os. *Keller*: śrwniem. *kellære, kelnære* ‘piwniczny, zarządzający czynszami od winnic, później wszelkimi dochodami’ SEMot V, 124, Bah 276),

c) wymiana *i* do *y* uwarunkowana pozycją fonetyczną lub wynikająca ze zmieszania liter w dawnych zapisach, np.:

Rychtar (por. niem. n. os. *Richter*: śrwniem. *rihter* ‘kierownik, zwierzchnik, regent, sędzia’ SEMot V, 207, Gott 488), *Zyndram* (por. niem. n. os. *Sindram* SEMot V, 241–243),

d) redukcja niemieckich geminat do pojedynczych spółgłosek, np.:

Weis (por. niem. n. os. *Weiss, Weiß*: śrwniem. *wīz* ‘biały, błyszczący’ SEMot V, 283),

e) występowanie elementów protetycznych, np.:

Hungarman obok *Ungerman* (por. *Ungar* ‘Węgier’ Bah 529)⁷.

Przejęcie nagłosu przyrostka feminitywnego *-inne* w postaci wariantu kombinatorycznego *i*, a więc *y* widoczne jest w nazwach typu:

⁶ Zmiękczenie *k* przed *e* w XV w. może świadczyć o polonizacji (Stieber 1952, 69).

⁷ Nazwy z protetycznym *H-* są znamienne dla języka polskiego i niemieckiego (por. Klimek 1993, 113–120).

Flejscherynne (por. niem. n. os. *Fleischer*: śrwniem. *vleisch, fleisch* ‘ciało, mięso’ SEMot V, 52), *Krausynne* (por. niem. n. os. *Kraus, Krause*), *Tonnebergerynne* (por. niem. n. os. *Tanneberg*: n. m. *Tanneberg* SEMot V, 265), *Tregerynne* (por. niem. n. os. *Treger*), *Weluschynne* (por. niem. n. os. *Welusch*: słow. im. zł. *Wielimir, Wielislaw* Rym 289).

Podwyższanie lub obniżanie artykulacji samogłosek przed spółgłoskami płynnymi świadczy o dostosowaniu nazw do polskich cech dialektalnych lub o analogicznym procesie na gruncie niemieckim (por. Klimek 1993, 113–120), np.:

Cemerman (por. niem. n. os. *Zimerman*), *Hampil* (por. niem. n. os. *Hampel, Ampel*), *Hinkilman* (por. niem. n. os. *Hinkelman* Bah 222)⁸, *Klingmon* (: n. m. *Klink, Klinke, Klinken*, hol. ap. *Klinke* ‘bagno’ lub śrwniem. *klinke* ‘klamka’, por. ap. *Klinker* ‘rzemieślnik wyrabiający klamki i rygle’ SEMot V, 132–133, por. Bah 284), *Loryncz* (por. niem. n. os. *Lorenz, Lörenz*: łac. im. *Laurentius* ‘Wawrzyniec’ Gott 411, *Fleisch* 101, Bah 322), *Milde* (por. niem. n. os. *Melde*: śrwniem. *mælde* ‘zdrada, donosicielstwo, plotka’ SEMot V, 173), *Tonneberger* (por. niem. n. os. *Tanneberg*), *Ulmon* (por. niem. n. os. *Ulman(n)* SEMot V, 273).

Drugi obok substytucji graficzno-fonetycznej wykładnik polonizacji stanowi derywacja morfologiczna od niemieckich podstaw onimicznych za pomocą rodzimych sufiksów nazwotwórczych. Nazwy hybrydalne złożone z dwujęzycznych komponentów leksykalno-słowotwórczych tworzą m.in. formanty *-ak*, *-ek*, *-owicz(z)*, np.:

Baudak, Baudek (por. niem. n. os. *Baude*: n. m. *Bauda* lub zgermanizowanej n. m. *Buda* SEMot V, 13, Bah 50), *C(z)erhalthowicz(z)* (por. niem. n. os. *Zierholt, Zierhold* SEMot V, 107, 297), *Pelczarowicz(z)* (por. niem. n. os. *Pel(t)zer*: śrwniem. *belzer, pelzer* ‘kuśnierz’ Gott 461, SEMot V, 194, 196).

Zastąpienie niemieckiego przyrostka *-er* odpowiednikiem *-ar*⁹ ilustrują nazwy:

Dreslar (por. niem. n. os. *Dresler*: śrwniem. *drëhseler* ‘tokarz’ lub n. m. *Dresel* w Westfalii SEMot V, 36, Bah 102), *Kelar, Kielar* (por. niem. n. os. *Keller*), *Kieblar* (por. niem. n. os. *Ki(e)bler*), *Korsznar, Koschnar* (por. niem. n. os. *Kürschner, Kürsner*: śrdniem. *korsener* ‘kuśnierz’ SEMot V, 152), *Kotnar* (por. niem. n. os. *Kot(e)ner*: śrwniem. *kote* ‘chata, chałupa’, por. ap. *Köt(n)er* ‘dzierzawca, chłop małorolny’ lub n. m. *Kotten*

⁸ Zapisy *Hampil* i *Hinkilman* mogą reprezentować niemieckie odmianki graficzne, w których *-i-* pojawia się wskutek przejścia osłabionego fonemu */el/* w wariant kombinatoryczny *æ* (por. Wiktorowicz 1981, 17).

⁹ W antroponimach *-ar* jest południowopolskie i kresowe, chociaż według niektórych językoznawców sufiks *-ar* stanowi starszą postać niemieckiej części słowotwórczej *-er*, gdyż punktem wyjścia dla *-er* był łaciński przyrostek *-arius* i drugi człon germańskich złożzeń *-varios* (por. Kamińska 1985, 33–34).

Inni uważają, że jest on pochodzenia słowiańskiego, a jedynie pod wpływem gockiego *-areis* i łacińskiego *-arius* wyspecjalizował się jako sufiks oznaczający wykonawców czynności (por. Rudnicki 1934, 108, 113, 116) lub jednoznacznie wskazują na słowacką etymologię sufiksального *-ar* (por. Gołębiowska 1971, 39).

SEMot V, 141), *Krenar* (por. niem. n. os. *Krener, Krinner*: śrwniem. *krinne* 'ściek' lub n. ter. *Krinne* SEMot V, 145), *Molnar* (por. niem. n. os. *Molner, Melner*: śrwniem. *mülner* 'młynarz' SEMot V, 173), *Schyndlar* (por. niem. n. os. *Schind(e)ler*), *Wojnar* (por. niem. n. os. *Weiner, Wagner*: śrwniem. *wagener* 'stelmach, kołodziej' Gott 592, Fleisch 139).

Asymilacja nazwy osobowej *Melda* (por. niem. n. os. *Melde*) wynika z derywacji fleksyjnej.

Grafia kilku nazw może sugerować germanizację polskich nazw osobowych. Chodzi o typowe dla języka niemieckiego podwajanie liter, zastąpienie *sz*, z odpowiednikiem *sch*, brak fonologicznej miękkości oraz nosówek, np. *Czysch, Ukropp, Glamb, Sombr, Gemza*. Należy jednak zachować ostrożność w ocenie procesów germanizacyjnych, bowiem w XV i XVI w. rozłożona pisownia samogłosek nosowych czy wahania w zakresie użycia fonemów /g'/, /k'/ nie są obce językowi polskiemu.

Antroponimia wsi Krościenko Wyżne w latach 1408–1535 została zdominowana przez nazwy motywowane na gruncie języka niemieckiego. Analiza tendencji nazewniczych pozwala wyodrębnić nazwy powstałe w wyniku onimizacji (np. *Fochs, Jung, Klejn, Kraus, Kurz, Schon, Weis*), przesunięć z innych kategorii onimów (np. *Cloze, Hanel, Lorencz, Pesch, Polan, Ungar*)¹⁰, kreacji strukturalnej (np. *Klinkman, Kokman, Krejschman, Ungerman, Tonneberger*). Najczęstszy sposób nominacji ilustrują nazwy odzawodowe, np. *Cemerman, Korschnar, Kreczmar, Kromer, Maurar, Molnar, Schindeler, S(z)nejder*.

Wykaz skrótów

adi.	– adiektyw	n. os.	– nazwa osobowa
ap.	– apelatyw	n. ter.	– nazwa terenowa
dłuż.	– dolnołużycki	n. zaw.	– nazwa zawodowa
gniem.	– górnoniemiecki	niem.	– niemiecki
hol.	– holenderski	słow.	– słowiański
im.	– imię	śrdniem.	– średnio-dolno-niemiecki
im. zł.	– imię złożone	śrniem.	– środkowoniemiecki
ks. grom.	– księga gromadzka	śrwniem.	– średnio-wysoko-niemiecki
n. m.	– nazwa miejscowa	wschśrniem	– wschodnio-środkowo-niemiecki

¹⁰ Nazwy te funkcjonują w charakterze drugiego określenia.

Wykaz skrótów bibliograficznych

- Bah – H. Bahlow: *Deutsches Namenlexicon. Familien- und Vornamen nach Ursprung und Sinn erklärt*. München 1967.
- Fleisch – W. Fleischer: *Die deutschen Personennamen. Geschichte, Bildung und Bedeutung*. Berlin 1964.
- Gott – M. Gottschald: *Deutsche Namenkunde. Unsere Familiennamen nach ihrer Entstehung und Bedeutung*. Berlin 1971.
- Rym – K. Rymut: *Nazwiska Polaków*. Wrocław 1991.
- SEMot – *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*. Pod red. A. Cieślukowej, M. Malec, K. Rymuta. Kraków 1995–2000. Cz. 2: *Nazwy osobowe pochodzenia chrześcijańskiego*. Oprac. M. Malec. Cz. 5: *Nazwy osobowe pochodzenia niemieckiego*. Oprac. Z. Klimek.
- SPPP – *Starodawne prawa polskiego pomniki*. T. XI: *Księgi sądowe wiejskie*. Cz. 1. Wyd. B. Ulanowski. Kraków 1921.

Literatura

- Bahlow H.: *Deutsches Namenlexicon. Familien- und Vornamen nach Ursprung und Sinn erklärt*. München 1967.
- Czopek-Kopciuch B.: *Adaptacje niemieckich nazw miejscowych w języku polskim*. Kraków 1995.
- Dąbkowski P.: *Ziemia sanocka w XV stuleciu*. Cz. 1. Lwów 1931.
- Fastnacht A.: *Osadnictwo ziemi sanockiej w latach 1340–1650*. Wrocław 1962.
- Fleischer W.: *Die deutschen Personennamen. Geschichte, Bildung und Bedeutung*. Berlin 1964.
- Gołębiowska T.: *Antroponimia Orawy*. Kraków 1971.
- Gottschald M.: *Deutsche Namenkunde. Unsere Familiennamen nach ihrer Entstehung und Bedeutung*. Berlin 1971.
- Grodziski S.: *Księgi sądowe wiejskie (Zasięg terytorialny i geneza)*. Czasopismo Prawno-Historyczne 1960, XII, z. 1, s. 85–139.
- Kamińska H. J.: *Elementy obcego pochodzenia w nazwiskach mieszczan przemyskich (XVI–XIX w.)*. Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Rzeszowie 1985, 60, z. 17, s. 29–52.
- Klimek Z.: *Mechanizmy zapożyczeń nazw osobowych pochodzenia niemieckiego w staropolszczyźnie*. Folia Linguistica 1993, XXVII, s. 113–120.
- Polackówna H.: *Najstarsza księga sądowa wsi Trześniowa*. Lwów 1923.
- Rudnicki M.: *Sufiksy z -r-*. Slavia Occidentalis 1934, XIII, s. 94–116.
- Rymut K.: *Nazwiska Polaków*. Wrocław 1991.
- Rymut K.: *Co to jest nazwa obca*. Folia Linguistica 1993, XXVII, s. 265–271.
- Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*. Pod red. A. Cieślukowej, M. Malec, K. Rymuta. Kraków 1995–2000. Cz. 2: *Nazwy osobowe pochodzenia chrześcijańskiego*. Oprac. M. Malec. Cz. 5: *Nazwy osobowe pochodzenia niemieckiego*. Oprac. Z. Klimek.
- Starodawne prawa polskiego pomniki*. T. XI: *Księgi sądowe wiejskie*. Cz. 1. Wyd. B. Ulanowski. Kraków 1921.
- Stieber Z.: *Rozwój fonologiczny języka polskiego*. Warszawa 1952.
- Wiktorowicz J.: *System fonologiczny języka niemieckiego ksiąg miejskich Krakowa w XIX w.* Warszawa 1981.

Summary

The article presents some anthroponymic material taken from the Krościenko Wyżne country-district book from the years 1408–1535. The domination of names of German origin, being a result of German colonization initiatives in the Middle Ages, had an influence on the forms of the 15th and the 16th century *nomina propria* under analysis. Substitution processes on various linguistic levels were a consequence of contact between two onymatic systems and their mutual modification. German-motivated personal names underwent a gradual influence of the Polish language system on the phonetic and the morphological level. Few examples testify to the Germanization of native Polish proper names.

The effects of interference and assimilation in the ethnically-varied environment have not obscured the ways of nomination that foreign reference structures were subject to in the sphere of onymization (e.g. *Jung, Kraus, Kurz, Schon, Weis*), shifts from other categories of proper names (e.g. *Cloze, Hanel, Polan, Ungar*), or word formation (e.g. *Cerman, Ungerman, Tonneberger*).